

N:o 24.

Af herrarna **Lundström** och **Unger**, om tull å tack- och barlastjern samt skrot.

I fråga om tull å tackjern yttrades i motiven till de af 1888 års tullkomité föreslagna ändringar i tulltaxan följande:

»En af de tullsatser, hvilkas lämplighet varit mest omtvistad, är den å *tackjern*. Det tackjern, som hit importerats, är uteslutande gjuttackjern, och det synes komitén antagligt, att importen deraf skulle, till förmån för inhemska tillverkare af gjuttackjern och utan afsevärd olägenhet för landets förädlingsindustri, kunna väsentligen inskränkas. Årliga införseln till Sverige af tackjern plägar uppgå till omkring 500,000 centner, under det att till gjutgods här i landet torde kunna antagas åtgå årligen högst 250,000 centner svenskt tackjern. För vissa gjutgodsartiklar kan visserligen det svenska gjuttackjernet, sådant detta hittills blifvit med träkol tillverkad, icke helt och hållet ersätta det i allmänhet mera lättflytande och mera lättarbetade engelska, men till det handels- och maskingjulgods, som erfordrar ett *starkt* material, bör det vara fördelaktigare att, åtminstone till större delen, använda det renare och starkare svenska gjuttackjernet, äfven om priset å detta senare skulle ställa sig något högre än å det engelska. För de flesta maskiner betyder nemligen ett något högre pris å materialet föga, enär priset å sjelfva maskinen hufvudsakligen betingas af det å densamma nedlagda arbetet och per centner sällan understiger 25 kronor, men ofta uppgår till 100 kronor och der-

öfver. Mången gång kan ock det högre materialpriset helt och hållet utjemnas genom minskade dimensioner hos det starkare materialet. En mängd annat gjutgoods åter, för hvilket materialets styrka är af mindre vikt, men hvilket fordrar ett lättflytande tackjern — och ett sådant kan jemväl af flera svenska malmer framställas — betingar vanligen ett så högt pris (8 till 50 kronor och deröfver per centner), att ett något högre pris å materialet icke är af synnerlig betydelse.

Då således vårt behof af gjuttackjern åtminstone till största delen synes kunna tillgodoses genom användning af svenskt tackjern, och ökade afsättningstillfällen för detta icke kunna vara annat än fördelaktiga för den inhemska jernhandteringen, anser sig komitén böra förorda tackjernets beläggande med tull. Såsom förut är nämndt, är det endast gjuttackjern, som hit importeras; men att vid tullbehandlingen göra skilnad mellan gjuttackjern och smidestackjern är uppenbarligen omöjligt och vore dessutom fullkomligt ändamålslost, enär det ej gerna kan ifrågakomma att hit införa smidestackjern. Sverige exporterar vida större mängd smidestackjern än det importerar gjuttackjern. Tullsatsen bör för att kunna medföra det gagn, som dermed åsyftas, åtminstone vara så hög, att konkurrens jemväl i pris med engelskt gjuttackjern här i landet i allmänhet möjliggöres; och har komitén med afseende härå ansett tullsatsen ej böra bestämmas lägre än 1 krona per 100 kilogram, på sätt äfven de tillkallade fackmännen föreslagit.

På grund deraf, att *skrot* har samma betydelse för jernförädlingsindustrien som tackjern, bör åsättande af tull å denna senare artikel hafva till följd äfven skrotets beläggande med införselafgift, hvilken med hänsyn till skrotets ringare värde visserligen bör sättas lägre än tackjernstullen, men dock icke får alltför mycket understiga denna, på det att icke tullskilnaden måtte föranleda försök till införsel af tackjern under form af skrot. Med afseende å dessa omständigheter har för artikeln skrot i taxeförslaget upptagits en tullsats af 80 öre per 100 kilogram.»

Under åberopande häraf föreslog Kongl Maj:t i en till 1892 års Riksdag aflåten nådig proposition, att för såväl tack- och barlastjern som skrot skulle bestämmas en gemensam tullsats till belopp af 80 öre för 100 kilogram, och sedan detta förslag blifvit af Riksdagen bifallet, egde denna tullsats af 80 öre för 100 kilogram bestånd, till dess densamma vid 1896 års riksdag, i enlighet med derom inom Andra Kammaren väckt motion, med tre rösters öfvervigt upphäfdes.

Vid 1897 års riksdag väcktes inom Riksdagens begge kamrar mo-

tioner om återinförande af omförmälda tullsats, i anledning hvaraf bevillningsutskottet yttrade, bland annat, att utskottet på de skäl, som af tullkomitén anförts, ansåge den af 1892 års Riksdag beslutade tullsatsen utgöra ett väl behöfligt, om också kanske icke fullt tillfyllestgörande skydd för den inhemska tillverkningen af gjuttackjern, såsom följd hvaraf och af andra anförda förhållanden utskottet ansåge sig böra förorda tackjernstullens återinförande, helst den ökade kostnad, som derigenom möjligen förorsakades gjuterierna och mekaniska verkstäderna, motvägdes af det skydd, som lemnats deras färdiga produkter.

Detta bevillningsutskottets förslag om återinförande af tackjernstullen blef dock, såsom känt, efter gemensam votering, af Riksdagen afslaget, hvartill torde i väsentlig mån hafva bidragit den föreställningen, att tullsats å tackjern, barlastjern och skrot, på sätt som under diskussionen i frågan blifvit antydt, möjligen skulle försvåra underhandlingarne med Norge angående mellanrikslag.

Enär emellertid denna farhåga, äfven om den på sin tid till äfventyrs må hafva varit i någon mån berättigad, nu dock saknar all aktuel betydelse, enär införseln af tackjern, som, i runda tal, utgjort: år 1893, 20,600; 1894, 27,600; 1895, 31,300 och 1896, 33,100 ton, år 1897, då tullfrihet för tackjern egt rum, sprungit upp till 54,000 ton; enär det så mycket mindre kan anses förefinnas giltiga skäl att lemna införseln af tackjern tullfri, som nu gällande, jemförelsevis betydliga tullsatser å gjutgoods och maskiner äro bestämda under förutsättning af tackjernstull, vid hvilket förhållande egare af gjuterier och mekaniska verkstäder icke heller med fog kunna motsätta sig tull å tackjern; samt enär både af dem, som talat *emot*, och dem, som talat *för* tackjernstullen, erkänt vore, att den i sådant hänseende åren 1893—96 gällande tullsats varit för låg för åstadkommande af åsyftadt skydd; alltså och i öfrigt på här ofvan omförmälda af tullkomitén anförda samt af 1892 års regering och af 1897 års bevillningsutskott godkända skäl, hemställa vi nu vördsamt, det Riksdagen måtte besluta:

1:o) att tack- och barlastjern samt skrot åsättes en tullsats af en krona 20 öre för 100 kilogram; samt

2:o) att, för den händelse tull åsättes tack- och barlastjern samt skrot, denna tull skall, såsom tillläggsavgift till nu gällande tulltaxa, jemväl innevarande

är utgöras från den tid, som af Kongl. Maj:t bestämmes;

och att i skrifvelse till Kongl. Maj:t, jemte öfverlemnande af sitt sålunda fattade beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t ville, så fort ske kunde, förordna om beslutets trädande i kraft.

Stockholm den 28 januari 1898.

Magnus Unger.

C. H. Lundström.

N:o 25.

Af herr Bremberg, om delning af Hernösands stift och sammanslagning af Kalmar och Vexjö stift.

Ehuru jag icke har väsentligt att invända emot framställningen i Kongl. Maj:ts proposition n:o 1 till innevarande års Riksdag, hvad angår delning af Hernösands stift, har jag, med hänsyn till att motion i Andra Kammaren blifvit aflemnad om att denna delning ej måtte ega rum med mindre sammanslagning af Kalmar och Visby stift ifrågakommer, ansett angeläget, att, om såsom vilkor för Hernösands stifts delning en sammanslagning af tvenne andra stift skall upprättas, Riksdagen måtte komma i tillfälle att taga under ompröfning lämpligheten af en sammanslagning af Kalmar och Vexjö stift i stället för den ofvan ifrågasatta.